

Försämrad a-kassa hotar konstens mångfald

Regeringens planerade förändringar av arbetslöshetsförsäkringen kommer att få negativa konsekvenser för konstnärer och andra kulturarbetare. KRO och KIF befarar att hela konstlivet kommer att drabbas genom ett minskat utbud om inte regeringen skjuter till ytterligare medel via kulturbudgeten.

Förslagen har presenterats i budgetpropositionen efter valet och förtydligas ytterligare i regeringens proposition för arbetslöshetsförsäkringen, som presenterades i förra veckan. De nya reglerna ska träda i kraft den 1 januari.

Planerade förändringar

Arbetsvillkoret: Gränsen för arbetad tid höjs från 70 till 80 timmar i månaden under de senaste 6 månaderna. Alternativt ska man ha arbetat minst 480 timmar (tidigare 450 timmar) under en sammanhängande tid av 6 kalendermånader med ett minimum av 50 timmar (tidigare 45 timmar) per kalendermånad .

Föräldrapenning jämställs fortfarande som förvärvsarbete i beräkning av arbetsvillkoret, men av de 480 timmar som krävs att man ska ha arbetat under en sexmånadersperiod, måste minst 330 timmar (tidigare 300) avse förvärvsarbete med minst 50 timmar per kalendermånad.

Höjd avgift till a-kassan med upp till 300 kr beroende på a-kassa

Ersättningen sänks

Sänkt tak för högsta dagpenning – alla som idag har en inkomst som överskrider taket kommer i praktiken att få en lägre ersättning från dag 1 i arbetslösheten.

Sänkt ersättning till 70 procent från dag 201

Sänkt ersättning till 65 procent från dag 301 för dem som fått en förlängning av perioden med nuvarande regler. Regeringen vill därefter införa en jobb- och utvecklingsgaranti som ersättning för nuvarande aktivitetsgaranti.

Antalet dagar med a-kassa begränsas till 300 dagar för alla utom för arbetslösa med försörjningsansvar för barn under 18 år, som får behålla 70 procent av a-kassan upp till 450 dagar.

Överhoppningsbara tiden kortas från 7 till 5 år.

Möjligheten att kvalificera sig för a-kassa genom studier (studerandevillkoret) avskaffas

Normalarbetstiden ska beräknas på genomsnittlig arbetstid under de senaste 12

månaderna, istället för nuvarande 6 månader.

Krav på sökande att söka arbetet inom annat yrke och på annan ort från dag 1.

Effekter för kulturområdet

Förändringarna i arbetslöshetsförsäkringen kommer, om de genomförs, att innebära minskad social trygghet för många utövare inom kulturområdet. Många utövare kommer att ställas helt utanför försäkringen, trots att de är med och betalar för försäkringen genom inbetalningar av sociala avgifter, skatt på inkomsten och avgifter till a-kassan.

Det kommer att bli svårare att upparbeta ett arbetsvillkor, man måste jobba mer för att kvalificera sig och blir man arbetslös blir ersättningen lägre. Detta är förändringar som drabbar hela arbetsmarknaden och särskilt deltidsarbetande.

Man kommer inte att kunna ta ut föräldrapenning i samma utsträckning som tidigare om man inte ska gå miste om rätt till ersättning vid arbetslöshet.

En mycket stor försämring för kulturlivet ligger i den nya beräkningen av normalarbetstiden. Det är vanligt med korta projektanställningar på upp till ett halvår. En sådan anställning kvalificerar för ett arbetsvillkor och rätt till ersättning. Men ersättningens storlek kommer att grunda sig på vad man i genomsnitt arbetat och tjänat under de senaste 12 månader. Konstnärer som tidvis lever på stipendier, som inte är a-kassegrundande, och jobbar med näringsverksamhet – d v s säljer konstverk och fakturerar uppdrag – har svårt att redovisa några större inkomster eller arbetad tid.

Studerande drabbas hårt genom att studier inte blir a-kassegrundande. Efter avslutad utbildning står man helt utan ekonomisk trygghet under den viktiga etableringsfasen. Med hänsyn till hur marknaden för konstnärer, konsthantverkare och formgivare fungerar, kommer många – kanske de flesta – att få acceptera brödjobb för försörjningen direkt efter utbildning vilket försvarar deras möjlighet till etablering inom det yrke som de utbildats för.

Konstnärliga utbildningar är i regel också långa, det tar i regel minst fem år att genomgå en masterutbildning. En sänkning av den överhoppningsbara tiden från 7 till 5 år innebär att många som före studierna upparbetat ett arbetsvillkor måste börja om på nytt efter utbildning.

En mindre fyrkantig arbetsmarknadspolitik efterlyses

Det ska sägas att arbetslöshetsförsäkringen även tidigare varit dåligt utformad för att passa den blandade försörjning som är en del av kulturområdets villkor. Den nya regeringen genomför försämringar i syfte att lyfta pengar som kan stimulera efterfrågan och leda till fler jobb och företag.

KRO och KIF ser det som beklagligt att man oavsett regering har ett utomordentligt fyrkantigt sätt att se på arbetsmarknadspolitik. Det förutsätts att man antingen är 100 procent löntagare eller 100 procent företagare. Men endast en mindre andel konstnärer har förutsättningar att till 100 procent leva på sin konst som företagare. Långt ifrån alla är heller lämpade för det, även om fler säkert kan lyckas givet att man har rätt slags kompetens och är tillräckligt efterfrågad. Flertalet konstnärer kommer även fortsättningsvis att vara beroende av en blandad försörjning med korta anställningar, brödjobb på deltid, timanställningar samt näringsinkomster från försäljning och uppdrag som faktureras.

Den blandade försörjningssituationen är inte unik för konstnärer och andra kulturarbetare, så kan det se ut även i andra branscher.

KRO och KIF efterlyser en arbetsmarknadspolitik som tar hänsyn till denna situation, som inte ensidigt kräver att alla ska vara helt och hållet anställda eller helt och hållet företagare för att få en grundtrygghet, utan som av sitt eget fria val vill ha en möjlighet att vara både och.

En ökad möjlighet att kunna växla mellan förvärvsarbete och företag med bibehållen trygghet skulle skapa en ökad rörlighet och stimulera fler företag, inom kulturområdet såväl som inom hela servicesektorn. Då skulle man uppnå den flexibilitet och rörlighet som regeringen säger sig sträva efter. Det innebär också en grundläggande valfrihet, vilket ju är ett av de främsta målen med en liberal politik.

Arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin har i flera sammanhang hänvisat till kulturdepartementet för lösningar för de specifika problemen för kulturlivet. Han gjorde det senast på arbetsmarknadsutskottets hearing om arbetslöshetsförsäkringen den 21 november. Vid sidan av LO, TCO, Saco, Svenskt Näringsliv, AMS med flera, deltog även KLYS genom sin nya ordförande Karin Enberg och Jan Nordwall, kanslichef på KRO och KIF.

På KLYS uppmaning att ta hänsyn till kulturarbetarmarknadens speciella villkor, gav Littorin beskedet att man inte kan särskilda hänsyn till en marginell grupp i en försäkring som omfattar 3,8 miljoner löntagare. De problem som finns för kulturarbetarnas arbetsmarknad måste sökas inom kulturpolitiken.

Det svaret duger inte. Kulturlivet kommer aldrig att fungera med samma förutsättningar som på den övriga arbetsmarknaden, där man i regel är just anställd eller företagare. Frågan man måste ställa sig är om det ens är eftersträvansvärt. Alla vet att en omsättning av kreatörer på gott och ont är en förutsättning för mångfald och ett rikt utbud. I hela mediabranschen är det sedan många år vanligt med korta anställningar och att man anlitar människor på konsultbasis. Detta gäller inom hela den skapelseindustrin. Det är en grundläggande struktur för denna del av arbetsmarknaden.

Littorin vill renodla arbetsmarknadspolitiken, den ska inte användas som ett förtäckt kulturstöd. KRO och KIF delar den uppfattningen. Vi anser inte heller att det är bra att konstnärer, musiker, skådespelare m.fl. bedriver ett konstnärligt arbete på basis av a-kasseersättning. Men hur ska då kulturen kompenseras? Där har regeringen inte lämnat några besked. De nystartsjobb som regeringen lanserar som ersättning för anställningsstöd och Plusjobb riktar sig främst till näringslivet – kommer de att vara öppna för kulturlivets institutioner och föreningar? Det hade varit rimligt med en konsekvensanalys för kulturområdet innan förändringarna genomförs.

Vad gör KRO och KIF?

Kulturarbetarna är en oerhört marginell grupp i ett system som idag omfattar 3,8 miljoner förvärvsarbetande. Det naturliga är att vi arbetar genom KLYS. Men vi kan konstatera att KLYS inte bjudits in som remissinstans i de arbetsmarknadspolitiska frågorna. Arbetsmarknadsministerns besked på hearingen den 21 november var också utomordentligt tydligt – det ska inte tas några särskilda hänsyn till kulturarbetarna. Frågan hör alltså hemma hos Lena Adelsohn Liljeroth som lär behöva en rejäl budgetförstärkning. KRO:s ordförande Karin Willén deltog i KLYS uppvaktning av kulturministern, för att diskutera a-kasseförslagen. Hon lyssnade till argumenten men gav inga besked. KRO och KIF har begärt ett eget möte med ministern och vill även då diskutera de arbetsmarknadspolitiska effekterna för konstnärer.

2006-11-22

Jan Nordwall KRO & KIF